

Οι ειδικές διαδικασίες του ΚΠολΔ μετά το Ν. 4335/2015

Παναγιώτης Σ. Γιαννόπουλος, Λέκτορας Νομικής Σχολής Δ.Π.Θ.

1 Προδιάθεση

Η πρόσφατη μεταρρύθμιση του Ν. 4335/2015 επέφερε ουσιώδεις νομοθετικές μεταβολές στην ύλη των ειδικών διαδικασιών. Παρά το γεγονός ότι η ένταση της νομοθετικής παρέμβασης δεν αξιολογείται ως εξίσου ριζοσπαστική προς στις τροποποιήσεις της τακτικής διαδικασίας ή της αναγκαστικής εκτέλεσης, τα αποτελέσματα των τροποποιήσεων στην ύλη των ειδικών διαδικασιών πιθανώς έχουν μεγαλύτερη βαρύτητα αν συνεκτιμηθεί ο όγκος των υποθέσεων που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των ειδικών διαδικασιών. Στο πλαίσιο της παρούσης εισήγησης θα επιχειρηθεί η ανασκόπηση τους, με έμφαση την προσπάθεια δογματικής ένταξης τους στο ευρύτερο πλαίσιο του ΚΠολΔ .

2 Διαδικαστικές προϋποθέσεις και κυριότερα δικονομικά ζητήματα στις δίκες που εισάγονται κατά τις ειδικές διαδικασίες.

2.1 Προδιάθεση

Ιδιαίτερα εκτεταμένες τροποποιήσεις επέφερε ο Ν. 4335/2015 στο πεδίο των ειδικών διαδικασιών, οι οποίες κυριολεκτικά αναδομούνται εξ υπαρχής. Η τελική ρύθμιση του Κώδικα υιοθετεί σε σημαντικό βαθμό το Σχέδιο της Νομοπαρασκευαστικής Επιτροπής υπό τον Αντιπρόεδρο ΑΠ Ι. Παπανικολάου και εισηγητή τον Γ. Τιμαγένη . Σε σύγκριση με άλλες ενότητες του νέου Κώδικα, οι τροποποιήσεις στο πεδίο των ειδικών διαδικασιών έτυχαν συγκριτικά της ευμενέστερης κριτικής. Τα κύρια χαρακτηριστικά της νέας ρύθμισης συγκεφαλαιώνονται στα ακόλουθα.

Η νέα ρύθμιση των ειδικών διαδικασιών συμπυκνώνεται σε πολύ λιγότερες διατάξεις καταλαμβάνοντας πλέον τα άρθρα 591-645, ενώ καταργούνται από την αρίθμηση του Κώδικα τα άρθρα 646-681 Δ. Κεντρική ιδέα της νέας ρύθμισης είναι η συστηματοποίηση των ειδικών διαδικασιών σε τρεις κατηγορίες: **α)** τις οικογενειακές διαφορές (άρθρα 592-613), όπου εντάσσονται οι ειδικές διαδικασίες των γαμικών διαφορών, των διαφορών από σχέσεις γονέων και τέκνων και του άρθρου 681 Β ΚΠολΔ, **β)** των περιουσιακών διαφορών (άρθρα 614-622 Ε), όπου εντάσσονται οι ειδικές διαδικασίες των πιστωτικών τίτλων, μισθωτικών διαφορών, εργατικών διαφορών, των διαφορών από αμοιβές, των αυτοκινητικών διαφορών και των

διαφορών από δημοσιεύματα ή ραδιοηλεκτρονικές εκπομπές και γ) της διαδικασίας των διαταγών (άρθρα 623-645), όπου εντάσσονται οι ρυθμίσεις για την έκδοση διαταγής πληρωμής και διαταγής απόδοσης της χρήσης μισθίου. Οι βασικές ρυθμίσεις, που ισχύουν για όλες τις ειδικές διαδικασίες, εφόσον δεν ορίζεται διαφορετικά, περιέχονται στο άρθρο 591 ΚΠολΔ. Στις οικογενειακές διαφορές, το πεδίο εφαρμογής των οποίων οριοθετείται στο άρθρο 592 ΚΠολΔ, καθιερώνεται παράλληλα με τη κεντρική ρύθμιση του άρθρου 591 ΚΠολΔ και ένα παράλληλο κοινό corpus διατάξεων (593-602 ΚΠολΔ) που αφορά και τις τρεις ομάδες διαφορών που εντάσσονται εδώ (γαμικές διαφορές, διαφορές από σχέσεις γονέων και τέκνων, διαφορές διατροφής και επιμέλειας τέκνων). Τέλος, εισάγονται ειδικές ρυθμίσεις για έκαστη κατ' ιδίαν ομάδα διαφορών στα άρθρα 603-605 ΚΠολΔ (γαμικές διαφορές), 606-609 ΚΠολΔ (διαφορές από σχέσεις γονέων και τέκνων) και τις λοιπές οικογενειακές διαφορές (610 – 613 ΚΠολΔ).

Στην κατηγορία των περιουσιακών διαφορών (614- 622 Β ΚΠολΔ) δεν εισάγεται κοινό corpus διαδικαστικών ρυθμίσεων, οπότε το δικονομικό πλαίσιο για την εκδίκαση των υποθέσεων που υπάγονται στο πεδίο εφαρμογής της ενότητας, όπως αυτό ορίζεται στο άρθρο 614 ΚΠολΔ, προσδιορίζεται από τις διαδικαστικές ρυθμίσεις του άρθρου 591 ΚΠολΔ σε συνδυασμό με τις επιμέρους δικονομικές ρυθμίσεις που αφορούν τις μισθωτικές διαφορές (άρθρα 615-620), τις εργατικές διαφορές (άρθρα 620 Α-622) τις διαφορές από αμοιβές (άρθρα 622 Α-622 Α), τις διαφορές από πιστωτικούς τίτλους (622 Β). Παράλληλα με τις ανωτέρω ρυθμίσεις εφαρμόζονται στο μέτρο που δεν είναι αντίθετες και οι διατάξεις των άρθρων 1- 590 (591 § 1 ΚΠολΔ).

Τέλος, στο Δ' κεφάλαιο του Τέταρτου Βιβλίου εντάσσεται η διαδικαστική ρύθμιση των διαταγών προτάσσεται η διαδικαστική ρύθμιση της διαταγής πληρωμής (623 -637 ΚΠολΔ) και έπεται η ρύθμιση της διαταγής απόδοσης της χρήσης μισθίου (638-645 ΚΠολΔ).

Παράλληλα με το άρθρο 9 § 8 Ν. 4335/2015 (μεταβατικές διατάξεις) εξαγγέλλεται ένας νέος θεσμός, η εντολή πληρωμής για την οποία εντούτοις προβλέπεται μόνον ότι «η διαδικασία έκδοσης, το περιεχόμενο, ο τύπος και οι έννομες συνέπειες της οποίας θα καθοριστούν με προεδρικό διάταγμα, που θα εκδοθεί ύστερα από πρόταση του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων».

2.2 Ζητήματα διαχρονικού δικαίου

Δεδομένης της έκτασης και έντασης των νομοθετικών παρεμβάσεων στο πεδίο των ειδικών διαδικασιών παρίσταται επιβεβλημένη η διερεύνηση των ζητημάτων

διαχρονικού δικαίου που αναμένεται πως θα ανακύψουν μετά την έναρξη ισχύος των νέων ρυθμίσεων.

Το *ratione temporis* πεδίο εφαρμογής των νέων ρυθμίσεων ρυθμίζεται στο άρθρο 9 § 2 Ν. 4335/2015 σύμφωνα με το οποίο «Οι διατάξεις για τα ένδικα μέσα και τις ειδικές διαδικασίες των άρθρων 591-645 εφαρμόζονται για τα κατατιθέμενα από τις 1.1.2016 ένδικα μέσα και αγωγές». Αν και η διατύπωση της ρύθμισης είναι αμφίσημη, μάλλον ορθότερο θα ήταν να γίνει δεκτό πως η εφαρμογή των ρυθμίσεων των ειδικών διαδικασιών περιορίζεται μόνον στις αγωγές που κατατίθενται μετά την 1.1.2016 χωρίς να καταλαμβάνει και τα ένδικα μέσα κατά αποφάσεων που εκδόθηκαν επί προγενέστερων αγωγών. Αντίθετη ερμηνευτική εκδοχή θα καθιστούσε την διατύπωση του άρθρου 9 § 2 πλεοναστική καθώς *de facto* θα απέληγε στην εφαρμογή των νέων διατάξεων σε όλες τις εκκρεμείς υποθέσεις για το ατέλεστο μέρος της διαδικασίας.

Η φραστική διατύπωση του άρθρου 9 § 2 Ν. 4335/2015 αναφέρεται ειδικώς σε αγωγές χωρίς να καταλαμβάνει λοιπά δικόγραφα. Δεδομένης της ταυτότητας του λόγου, θα πρέπει να θεωρηθεί ότι το πεδίο εφαρμογής της καταλαμβάνει επίσης αιτήσεις για την έκδοση διαταγής πληρωμής που υποβάλλονται μετά την 1.1.2016 αλλά και ανακοπές κατά διαταγών πληρωμής ή διαταγών απόδοσης μισθίου που κατατίθενται μετά την παραπάνω ημερομηνία. Μάλλον ορθότερο εμφανίζεται να γίνει δεκτή η ίδια λύση και αναφορικά με τις τριτανακοπές οι οποίες έχουν χαρακτήρα ενδίκου βοηθήματος και όχι ενδίκου μέσου, το οποίο ασκείται εξ ορισμού μετά την έκδοση οριστικής απόφασης και εισάγει νέα διακριτή έννομη σχέση δίκης.

Προβληματισμός δικαιολογείται αντίθετα ως προς τις ανταγωγές, παρεμπόπτουσες αγωγές και κύριες παρεμβάσεις που θα ασκηθούν μετά την 1.1.2016 επί ήδη εκκρεμών υποθέσεων. Αν και ελλείψει ειδικής ρύθμισης στις μεταβατικές διατάξεις του Ν. 4335/2015 για τις περιπτώσεις αυτές θα μπορούσε να γίνει λόγος για ανάλογη εφαρμογή του κανόνα του άρθρου 12 ΕισΝΚΠολΔ, η ερμηνευτική λύση αυτή θα απέληγε στο άτοπο να εκδικάζονται εξ ορισμού συναφή δικόγραφα (αγωγή και κύρια παρέμβαση) κατά διαφορετική διαδικασία. Μάλλον ορθότερο επομένως είναι να προκριθεί και εδώ η εκδοχή ότι προκειμένου για ήδη εκκρεμείς δίκες οι ανταγωγές και κύριες παρεμβάσεις εξακολουθούν να διέπονται από το προϊσχύσαν δίκαιο, ενώ το ίδιο θα μπορούσε να γίνει δεκτό δοθείσης της ταυτότητας του λόγου και για τις πρόσθετες παρεμβάσεις.

Η ερμηνευτική λύση στην οποία συνέκλινε ο δικονομικός νομοθέτης διαφοροποιείται σε σύγκριση με τις επιλογές διαχρονικού δικαίου του ΕισΝΚΠολΔ Π.χ. ως προς τις εργατικές διαφορές είχε γίνει δεκτό ότι το άρθρο 37 ΕισΝΚΠολΔ εισάγει γενική αρχή του διαχρονικού δικαίου ως προς τις εργατικές διαφορές σύμφωνα με την οποία όλες οι υποθέσεις που είναι εκκρεμείς κατά το χρόνο επιγενόμενης νομοθετικής μεταβολής εξακολουθούν να δικάζονται εωσότου καταστούν αμετάκλητες οι εκδιδόμενες αποφάσεις κατά τις διατάξεις που ίσχυαν πριν από τη μεταβολή, ενώ το ίδιο θα μπορούσε να γίνει δεκτό δοθείσης της ταυτότητας του λόγου και αναφορικά με τις διαδικασίες των πιστωτικών τίτλων και των μισθωτικών διαφορών. Αντίθετα ως προς τις γαμικές διαφορές και τις διαφορές γονέων και τέκνων ο ιστορικός νομοθέτης συνέκλινε υπέρ της άμεσης εφαρμογής των νέων διατάξεων και για το ατέλεστο μέρος της διαδικασίας.

Εφιστάται η προσοχή εντούτοις στο γεγονός πως δεν είναι αδιανόητη η εφαρμογή των νέων διατάξεων και σε εκκρεμείς υποθέσεις. Π.χ. ως προς το δίκαιο της απόδειξης το άρθρο 9 Ν. 4335/2015 δεν περιλαμβάνει ειδικές ρυθμίσεις. Ως εκ τούτου, οι τελευταίες λογίζονται ότι τίθενται σε ισχύ από τη δημοσίευση τους στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Κατ' ακολουθίαν πρέπει να γίνει δεκτό πως εφαρμόζονται ακόμη και σε εκκρεμείς αγωγές, ειδικών διαδικασιών οι οποίες κατατέθηκαν πριν την 1.1.2016: α) οι ρυθμίσεις για τις ένορκες βεβαιώσεις (421-424 ΚΠολΔ), β) τα αναπροσαρμοσμένα ποσοτικά όρια της εμμάρτυρης απόδειξης (393), γ) η νέα ρύθμιση για τα μη πληρούντα τους όρους του νόμου αποδεικτικά μέσα (340).

Με βάση τα παραπάνω θα πρέπει να γίνει δεκτό ότι **ακόμη και στις εκκρεμείς αγωγές που εισάγονται κατά τις ειδικές διαδικασίες**, θα επιτρέπονται έως πέντε ένορκες βεβαιώσεις (και τρεις με την αντίκρουση), η κλήση για τη λήψη ένορκης βεβαίωσης θα πρέπει να περιέχει τα αναγκαία στοιχεία κατά το άρθρο 422 § 1 και επιπλέον να τηρείται η προθεσμία του άρθρου 422 § 1. Επιπλέον τα μη πληρούντα τους όρους του νόμου αποδεικτικά μέσα θα λαμβάνονται υπόψιν ακόμη και στο πλαίσιο των εκκρεμών αγωγών που εισάγονται σύμφωνα με ειδικές διαδικασίες συμπληρωματικά και παράλληλα θα πρέπει να αποκλεισθεί το επιτρεπτό της εμμάρτυρης απόδειξης για σύμφωνα και πρόσθετες πράξεις η αξία των οποίων υπερβαίνει τις 30.000 € εκτός αν συντρέχει εξαίρεση του άρθρου 394 ΚΠολΔ.

2.3 Ενοποίηση του διαδικαστικού πλαισίου εκδίκασης των υποθέσεων στις ειδικές διαδικασίες.

Η πλέον ουσιώδης καινοτομία που επιφέρει ο Ν. 4335/2015 εντοπίζεται στην ενοποίηση του διαδικαστικού πλαισίου των ειδικών διαδικασιών, μέσω της θεμελιώδους ρύθμισης του άρθρου 591 ΚΠολΔ. Στην τελευταία καθορίζονται οι κύριες διαδικαστικές ρυθμίσεις, οι οποίες συμπληρώνονται στο βαθμό που αυτό παρίσταται αναγκαίο κατ' αρχήν από τις ειδικές διατάξεις των άρθρων 592 – 645 και περαιτέρω, επικουρικά από τις ρυθμίσεις του γενικού μέρους.

Μάλιστα, ειδικά στην περίπτωση των αυτοκινητικών διαφορών, των διαφορών από δημοσιεύματα και ραδιοτηλεοπτικές εκπομπές (άρθρα 681 Α και 681 Δ πΚΠολΔ), δεν προβλέπονται καν διαδικαστικές αποκλίσεις, οπότε η ρύθμιση του άρθρου 591 ΚΠολΔ ενσωματώνει και το σύνολο των διαδικαστικών ρυθμίσεων οι οποίες σε συνδυασμό με τις ρυθμίσεις του γενικού μέρους προσδιορίζουν το δικονομικό πλαίσιο της δίκης.

Επιχειρώντας μια καταγραφή των κυριότερων δικονομικών ζητημάτων που εγείρονται υπό το Ν. 4335/2015 αναφορικά με τις διαδικαστικές προϋποθέσεις της δίκης και τους κυριότερους δικονομικούς θεσμούς διαπιστώνονται τα ακόλουθα.

2.3.1 Διεθνής δικαιοδοσία.

Διατηρούνται αμετάβλητες οι ρυθμίσεις του προϊσχύοντος δικαίου που καθιέρωναν εξαιρετικές βάσεις θεμελίωσης της δικαιοδοσίας των ημεδαπών δικαστηρίων επί των κατηγοριών υποθέσεων που εντάσσονται πλέον στη διαδικασία των οικογενειακών διαφορών. Τα άρθρα **612, 622 πΚΠολΔ** μεταφέρονται πλέον στο άρθρο **601 ΚΠολΔ** και το άρθρο **611 πΚΠολΔ** στο άρθρο **605**, χωρίς άλλες μεταβολές. **Όπως και υπό το προϊσχύσαν δίκαιο οι δωσιδικίες αυτές διατηρούν το χαρακτήρα τους ως συντρέχουσες, ενώ η θέση του άρθρου 601 ΚΠολΔ στον τίτλο ΙΙ μαζί με τις λοιπές κοινές διατάξεις που εφαρμόζονται και στις τρεις ομάδες διαφορών που υπάγονται στο πεδίο εφαρμογής της προκείμενης διαδικασίας διασκεδάσει τον προβληματισμό που είχε διατυπωθεί υπό το προϊσχύσαν δίκαιο για το επιτρεπτό θεμελίωσης της δικαιοδοσίας των ελληνικών δικαστηρίων ως προς τις διαφορές διατροφής** (681 Β πΚΠολΔ) όταν αυτές συνεκδικαζόταν με τις

διαφορές των άρθρων 614 επ πΚΠολΔ, υπέρ της ερμηνευτικής λύσης που είχε ήδη κρατήσει και υπό το προϊσχύσαν δίκαιο . Αντίθετα, ως προς το άρθρο 605 ΚΠολΔ που εντάσσεται στις ειδικές διατάξεις των γαμικών διαφορών θα πρέπει να γίνει δεκτό ότι δεν χωρεί η εφαρμογή του σε άλλες διαφορές, όπως π.χ. επί συναινετικού διαζυγίου .

Στις λοιπές υποθέσεις η δικαιοδοσία των ελληνικών δικαστηρίων θα κρίνεται κατά τις γενικές διατάξεις (3, 4, 22 επ ΚΠολΔ) σε συνδυασμό και με τα νομοθετικά κείμενα του κοινοτικού δικονομικού διεθνούς δικαίου, στο βαθμό που η περίπτωση θα καταλαμβάνεται από το πεδίο εφαρμογής τους.

2.3.2 Δικαιοδοσία των πολιτικών δικαστηρίων

Ιδιαίτερη σημασία παρουσιάζει η ρύθμιση του άρθρου 623 ΚΠολΔ, όπου πλέον αποσαφηνίζεται ρητά ότι διαταγή πληρωμής μπορεί να εκδοθεί αποκλειστικά για απαίτηση υπαγόμενη στη δικαιοδοσία των πολιτικών δικαστηρίων. Επιλύεται ως εκ τούτου κατά τρόπο ρητό η διχογνωμία που είχε ανακύψει στη νομολογία για το επιτρεπτό έκδοσης διαταγής πληρωμής από απαιτήσεις κατά του δημοσίου ή νπδδ από διοικητική σύμβαση ή δημόσιο έργο.

Υπενθυμίζεται ότι υπό το προϊσχύσαν δίκαιο και μετά από αμφιταλαντεύσεις οι οποίες διήρκεσαν σχεδόν μία συναπτή δεκαετία το Ακυρωτικό με την υπ' αρ. 2349/2009 απόφαση του συντάχθηκε με την μάλλον κρατούσα έως τότε θέση στη θεωρία αλλά και στη νομολογία των δικαστηρίων της ουσίας, υπό την οποία καταφάσκετο το επιτρεπτό της έκδοσης διαταγής πληρωμής κατά του Δημοσίου, ΟΤΑ ή ΝΠΔΔ, για αξίωση απορρέουσα από έννομη σχέση δημοσίου δικαίου με επίκληση της αναγκαιότητας κατοχύρωσης του δικαιώματος παροχής έννομης προστασίας (20 § 1 Σ., 6 § 1 ΕΣΔΑ). Η θέση αυτή του Ακυρωτικού ανατράπηκε με τις αποφάσεις 1264/2011 και 1265/2011 στις οποίες ευδοκίμησε η αντίθετη ερμηνευτική προσέγγιση ενώ εκ νέου μεταστράφηκε η νομολογία με τις αποφάσεις 369/2014 και 431-432/2015.

Σύμφωνα με την ΑιτΕκθ Ν. 4335/2015 σκοπός της ρητής πρόβλεψης ότι διαταγή πληρωμής μπορεί να εκδοθεί μόνον για διαφορές υπαγόμενες στη δικαιοδοσία των πολιτικών δικαστηρίων είναι να επιλύσει τη σχετική διχογνωμία και να επιτρέψει την έκδοση διαταγής πληρωμής μόνο για όσες «ιδιωτικές διαφορές» η ανακοπή κατά της διαταγής πληρωμής υπάγεται στη δικαιοδοσία των Πολιτικών Δικαστηρίων. Ήδη υποστηρίζεται πως η πρακτική σημασία του ζητήματος εμφανίζεται περιορισμένη μετά την εισαγωγή του θεσμού της διαταγής

πληρωμής και για διαφορές που απορρέουν από διοικητική σύμβαση με το Ν. 4329/2015 με τον οποίο προστέθηκαν τα άρθρα 272 Α – 272 Ι στον Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας. Εντούτοις, η αποτελεσματικότητα του νέου θεσμού παραμένει αμφίβολη συνεκτιμώμενων των περιοριστικών προϋποθέσεων που τάσσονται για την έκδοση διαταγής πληρωμής από το διοικητικό δικαστή .

2.3.3 Καθ' ύλην αρμοδιότητα

Διατηρείται το σύστημα της κατά ποσόν ρύθμισης της υλικής αρμοδιότητας. Στις υποθέσεις που υπάγονται στο πεδίο εφαρμογής των ειδικών διαδικασιών κατά κανόνα αρμόδιο θα είναι είτε το Ειρηνοδικείο είτε το Μονομελές ανάλογα με το ύψος του αντικειμένου της διαφοράς. Υλική αρμοδιότητα του Πολυμελούς σε ειδική διαδικασία προβλέπεται πλέον κατ' εξαίρεση μόνον για την ανακοπή του άρθρου 632 ΚΠολΔ και υπό τον όρο ότι η ανακοπή πλήττει διαταγή πληρωμής που εκδόθηκε για απαίτηση υπαγόμενη στην τακτική διαδικασία. Αξιοσημείωτο είναι ότι αν και αναγκαίο όρο για τη θεμελίωση της υλικής αρμοδιότητας του Πολυμελούς αποτελεί η απαίτηση για την οποία εκδόθηκε η ΔΠ να υπαγόταν στην τακτική διαδικασία, εντούτοις το Πολυμελές Πρωτοδικείο θα εφαρμόζει και στην περίπτωση αυτή την ειδική διαδικασία των περιουσιακών διαφορών (632 § 2 εδ. τελ).

Ειδικοί κανόνες για τη ρύθμιση της υλικής αρμοδιότητας, που δεν αποκλίνουν από την παραπάνω αρχή απαντώνται επίσης στα άρθρα 622 Β (πιστωτικοί τίτλοι), 625 (ΔΠ), 638 (ΔΑΜ).

Ως προς τις οικογενειακές διαφορές η υλική αρμοδιότητα ρυθμίζεται σύμφωνα με το άρθρο 17 ΚΠολΔ το οποίο καθιερώνει υλική αρμοδιότητα του Μονομελούς Πρωτοδικείου για όλες τις διαφορές που εμπίπτουν στο άρθρο 592 ΚΠολΔ. Η τελευταία μάλιστα καταλαμβάνει αδιακρίτως και τις υποθέσεις των άρθρων 592 αρ. 2 και 592 αρ. 3. Εν προκειμένω εντοπίζεται το ακόλουθο πρόβλημα: **ενώ κατά τη διατύπωση του άρθρου 17 στ. 1 ΚΠολΔ προβλέπεται η αρμοδιότητα του Μονομελούς Πρωτοδικείου για όλες ανεξαιρέτως τις διαφορές του άρθρου 592 αρ. 2 συμπεριλαμβανομένης και της ανάκλησης υιοθεσίας, το αναμορφωμένο άρθρο 740 ΚΠολΔ επαναφέρει την σύσταση της υιοθεσίας στην υλική αρμοδιότητα του Πολυμελούς Πρωτοδικείου.** Ως εκ τούτου ανακύπτει το άτοπο να προβλέπεται αρμοδιότητα κατώτερου δικαστηρίου (Μονομελές Πρωτοδικείο) ώστε να ανακαλέσει απόφαση ανώτερου (Πολυμελές Πρωτοδικείο). Υπό το προϊσχύσαν δίκαιο ανάλογο ζήτημα δεν εγείρετο καθώς το άρθρο 17.1 ΚΠολΔ προέβλεπε μεν την αρμοδιότητα του Μονομελούς Πρωτοδικείου για όλες τις υποθέσεις του άρθρου 614

§ 1 πΚΠολΔ (=592 § 2 ΚΠολΔ), όμως το άρθρο 740 πΚΠολΔ καθιέρωνε υλική αρμοδιότητα του Μονομελούς για τις υποθέσεις υιοθεσίας.

Τέλος τροποποιείται η καθ' ύλην αρμοδιότητα επί των υποθέσεων κοινοχρήστων και των διαφορών συνιδιοκτητών (17 στ. 2 πΚΠολΔ), οι οποίες εξακολουθούν μεν να δικάζονται κατά τις διατάξεις περί μισθωτικών διαφορών (614 § 2 ΚΠολΔ), όμως αντίθετα από το ισχύον δίκαιο που καθιέρωνε αποκλειστική αρμοδιότητα του Μονομελούς Πρωτοδικείου ανεξαρτήτως ποσού, πλέον η υλική αρμοδιότητα θα κατανέμεται με βάση την οικονομική αξία του αντικειμένου της δίκης κατ' εφαρμογή της νέας ρύθμισης του άρθρου 14 § 1 στ' γ' ΚΠολΔ. Η τροποποίηση αυτή αξιολογείται ως επιδοκιμαστέα καθώς το προϊσχύσαν δίκαιο είχε ως επακόλουθο να επιβαρύνονται τα Μονομελή Πρωτοδικεία με σημαντικό όγκο υποθέσεων συχνά ευτελούς αξίας.

2.3.4 Κατά τόπον αρμοδιότητα

Διατηρούνται οι περιορισμένες ρυθμίσεις των ειδικών διαδικασιών που ρύθμιζαν κατά το προϊσχύσαν δίκαιο ζητήματα κατά τόπον αρμοδιότητας όπως τα άρθρα **616, 664, 678 πΚΠολΔ τα οποία αναριθμούνται πλέον σε 608 (δωσιδικία του ενάγοντος στις δίκες αγωγής πατρότητας), 621 (δωσιδικία του τόπου παροχής εργασίας), 622 Α (ρύθμιση διαφόρων δωσιδικιών στις διαφορές από αμοιβές) ΚΠολΔ**. Αποκλειστική δωσιδικία των δικαστηρίων του τόπου έκδοσης της διαταγής πληρωμής καθιερώνει επίσης το άρθρο 632 § 1 εδ. α' ΚΠολΔ.

Κατά τα λοιπά η κατά τόπον αρμοδιότητα στις δίκες των ειδικών διαδικασιών ρυθμίζεται με βάση τις γενικές διατάξεις (22 επ ΚΠολΔ).

2.3.5 Άσκηση αγωγής και λοιπών δικογράφων.

Ελλείπει αντίθετης ειδικής ρύθμισης η αγωγή ασκείται σύμφωνα με το άρθρο 215 § 1 ΚΠολΔ και εξακολουθεί να απαιτείται κατάθεση και επίδοση του δικογράφου. Καταργείται η δυνατότητα προφορικής άσκησης της αγωγής ενώπιον του Ειρηνοδικείου (215 § 2 πΚΠολΔ) και η δυνατότητα προφορικής υποβολής αίτησης για την έκδοση διαταγής πληρωμής (626 § 1 εδ. β' πΚΠολΔ). Η δομή της προδικασίας του προϊσχύσαντος δικαίου διατηρείται. Ως εκ τούτου δεν συντρέχει περίπτωση εφαρμογής των ρυθμίσεων ούτε του άρθρου 215 § 2 ΚΠολΔ για επίδοση της αγωγής μέσα σε τριάντα ημέρες από την κατάθεση, αλλά ούτε και των άρθρων 237, 238 ΚΠολΔ, τα οποία τίθενται εκποδών από τις ειδικότερες ρυθμίσεις του άρθρου 591 ΚΠολΔ.

Για τον προσδιορισμό της δικασίμου εφαρμόζεται το άρθρο 226 § 2 εδ. α' ΚΠολΔ, ελλείψει ειδικής πρόβλεψης στο κεφάλαιο των ειδικών διαδικασιών

Αναφορικά με την κλήτευση των διαδίκων καθιερώνεται γενικευμένη προθεσμία τριάντα ημερών για τους κατοίκους ημεδαπής και εξήντα ημερών για τους κατοίκους αλλοδαπής ή τα πρόσωπα αγνώστου διαμονής. Η προθεσμία ισχύει ανεξάρτητα από το πρόσωπο που επισπεύδει τη συζήτηση, η οποία ελλείψει ειδικής αναφοράς μπορεί να επισπευσθεί με επιμέλεια του επιμελέστερου των διαδίκων. Λόγω του προπαρασκευαστικού χαρακτήρα της προθεσμίας πρέπει να μεσολαβεί μεταξύ του αφετηρίου γεγονότος (επίδοση) και της λήξης της προθεσμίας (συζήτηση) το πλήρες διάστημα που τάσσει ο νόμος (30 ή 60 ημέρες αναλόγως) χωρίς να συνυπολογίζονται ούτε η ημέρα της επίδοσης αλλά ούτε και της συζήτησης και χωρίς η τελευταία ημέρα προ της συζητήσεως να είναι αργία ή εξαιρετέα. Καταργούνται πλέον οι σύντομες προθεσμίες κλήτευσης που καθιέρωναν τα άρθρα 639 και 648 πΚΠολΔ.

Αντίθετα, σημαντικές τροποποιήσεις επέρχονται αναφορικά με την άσκηση κύριας ή πρόσθετης παρέμβασης, ανταγωγής, προσεπίκλησης και ανακοίνωσης δίκης οι οποίες ασκούνται πλέον υποχρεωτικά τουλάχιστον δέκα ημέρες πριν τη συζήτηση με χωριστό δικόγραφο το οποίο το οποίο επιδίδεται και στους διαδίκους δέκα ημέρες πριν από τη συζήτηση (591 § 1 β' ΚΠολΔ). Ειδικά για την ανταγωγή η προθεσμία ορίζεται σε 8 ημέρες πριν τη συζήτηση και παράλληλα καθιερώνεται για πρώτη φορά η δυνατότητα άσκησης ανταγωγής και στη διαδικασία των πιστωτικών τίτλων υπό τον όρο ότι η ανταγωγή είναι συναφής με την κύρια αγωγή - . Σκόπιμο είναι να διευκρινισθεί ότι η προθεσμία του άρθρου 591 § 1 στ. β' ΚΠολΔ και η κύρωση του απαραδέκτου σε περίπτωση μη τήρησης της καταλαμβάνει αποκλειστικά τις ανταγωγές και όχι τις ενδεχομένως ασκηθείσες και εκκρεμείς κατά το χρόνο της συζήτησης αντίθετες ή συναφείς αγωγές μεταξύ των ιδίων διαδίκων. Ως προς τις τελευταίες, ακόμη και αν έχουν προσδιορισθεί σε διαφορετική δικάσιμο, δεν καταλείπεται άλλο στάδιο διαδικαστικής αντιμετώπισης από τα διαγραφόμενα στο πλαίσιο των άρθρων 246 και 247 ΚΠολΔ.

Ως προς την προθεσμία του άρθρου 591 § 1 στ. β' ΚΠολΔ πρέπει ακόμη να σημειωθούν και τα ακόλουθα: ο νόμος δεν αναφέρεται σε εργάσιμες ημέρες, οπότε αρκεί και η τήρηση προθεσμίας πλήρων ημερών. **Παρέκταση της προθεσμίας προκειμένου για κατοίκους αλλοδαπής δεν προβλέπεται, όπερ δικαιολογεί επιφυλάξεις, ιδιαίτερα στις περιπτώσεις της κύριας παρέμβασης**

και της ανταγωγής, όπου θα μπορούσε να θεωρηθεί πως ενόψει της ταυτότητας του λόγου με την περίπτωση του άρθρου 591 § 1 στ. α' είναι δικαιολογημένη. Η προθεσμία υπολογίζεται σύμφωνα με τα άρθρα 144 επ ΚΠολΔ και είναι προπαρασκευαστική. Σύμφωνα με τις αρχές υπολογισμού των προπαρασκευαστικών προθεσμιών που κρατούν στη νομολογία μεταξύ του αφετηρίου γεγονότος (κατάθεση του δικογράφου) και της συζήτησης στο ακροατήριο πρέπει να μεσολαβούν 10 πλήρεις ημέρες (επί ανταγωγής οκτώ) χωρίς να υπολογίζεται ούτε η ημέρα της κατάθεσης αλλά ούτε και της συζήτησης και επιπλέον χωρίς η παραμονή της συζήτησης να είναι αργία ή εξαιρετέα ημέρα .

Προκειμένου για αναγκαστική παρέμβαση η προθεσμία ορίζεται σε πέντε πλήρεις ημέρες 591 § 1 στ. β' ΚΠολΔ .

Στη διάρκεια των ανωτέρω προθεσμιών πρέπει να έχει ολοκληρωθεί και η επίδοση του δικογράφου σε όλους τους παραλήπτες αλλιώς επέρχεται το απαράδεκτο.

Ελλείψει σχετικών διακρίσεων, θα πρέπει να θεωρηθεί νοητή κατ' αρχήν τόσο η σύντημη όσο και η παράταση των εν λόγω προθεσμιών σύμφωνα με τα άρθρα **148 και 150 ΚΠολΔ**, υπό τις προϋποθέσεις που τάσσουν οι αντίστοιχες διατάξεις του γενικού μέρους.

Δισταγμοί δικαιολογούνται ενδεχομένως για το επιτρεπτό της επαναφοράς των πραγμάτων στην προτέρα κατάσταση σε περίπτωση απώλειας των προθεσμιών του άρθρου 591 § 1 στ. β' για την άσκηση των εκεί αναφερόμενων ενδίκων βοηθημάτων. Διδάσκεται πως η επαναφορά των πραγμάτων συγχωρείται σε περίπτωση απώλειας προθεσμίας ενέργειας. Εντούτοις στη νομολογία καταγράφονται περιπτώσεις ευδοκίμησης αιτήσεων επαναφοράς σε περίπτωση απώλειας προπαρασκευαστικών προθεσμιών όπως π.χ. του άρθρου 569 § 2 ΚΠολΔ .

Η τήρηση της προθεσμίας τάσσεται επί ποινή απαραδέκτου και ως εκ τούτου η απαγγελία του απαραδέκτου δεν εξαρτάται από την συνδρομή του στοιχείου της βλάβης, λαμβάνεται δε υπόψιν αυτεπαγγέλτως από το δικαστήριο, ακόμη και ανεξάρτητα από την προβολή του από τον αντίδικο.

2.3.6 Προτάσεις και συζήτηση στο ακροατήριο – προφορικότητα της διαδικασίας και προαπόδειξη.

Υπό το ισχύον δίκαιο γενικεύεται η υποχρέωση κατάθεσης προτάσεων σε όλο το φάσμα των υποθέσεων του πρώτου βαθμού με μόνη εξαίρεση τις υποθέσεις που καταλαμβάνονται από τα ποσοτικά όρια των μικροδιαφορών.

Όπως και υπό το προϊσχύσαν δίκαιο οι **προτάσεις** κατατίθενται το αργότερο κατά τη συζήτηση στο ακροατήριο (591 § 1 στ. γ' ΚΠολΔ) και μέσα στην ίδια προθεσμία προσκομίζονται από τους διαδίκους και τα αποδεικτικά τους μέσα. Μετά την κατάργηση των άρθρων 650 § 1 και 671 § 1 πΚΠολΔ, οι προϋποθέσεις του παραδεκτού των ενόρκων βεβαιώσεων θα κρίνονται σύμφωνα με τα άρθρα 421 – 424 ΚΠολΔ. Ως εκ τούτου καθιερώνεται ποσοτικός περιορισμός και στις ειδικές διαδικασίες, αν και αρκετά πιο ελαστικός από εκείνον που καθιέρωνε το προϊσχύσαν δίκαιο (έως πέντε ένορκες με τις προτάσεις και τρεις με την προσθήκη ανά διάδικο αντί των τριών ανά πλευρά που προέβλεπε το προϊσχύσαν δίκαιο). Σε κάθε περίπτωση συγκριτικά με το ισχύον δίκαιο υπό το οποίο με εξαίρεση τις διαδικασίες των άρθρων 592 και 614 επ ΚΠολΔ, δεν προβλεπόταν ποσοτικοί περιορισμοί στις ειδικές διαδικασίες το νομικό πλαίσιο της χρήσης ενόρκων βεβαιώσεων είναι προφανές ότι μεταβάλλεται επί το αυστηρότερο.

Παράλληλα με τις προτάσεις, οι διάδικοι υποχρεούνται να προβάλλουν και προφορικά τα μέσα επίθεσης και άμυνας ακόμη και αν αυτά περιλαμβάνονται στις κατατιθέμενες επί της έδρας προτάσεις τους (591 § 1 στ. δ' ΚΠολΔ). Κατά το σημείο αυτό η διάταξη αποκλίνει από το προϊσχύσαν δίκαιο το οποίο προέβλεπε προφορική προβολή των «αυτοτελών ισχυρισμών».

Το νοηματικό περιεχόμενο των δύο όρων ταυτίζεται μόνον εν μέρει. Ο όρος «μέσα επίθεσης και άμυνας» που χρησιμοποιεί πλέον ο νομοθέτης αποδίδει τον αντίστοιχο γερμανικό όρο «Angriffs und Verteidigungsmittel», ο οποίος υπό το γερμανικό δίκαιο (§§ 68, 281.1 ZPO) προσλαμβάνει ιδιαίτερα ευρύ εννοιολογικό περιεχόμενο καταλαμβάνοντας μεταξύ άλλων την άρνηση της αγωγής, τις ενστάσεις, τα αποδεικτικά μέσα (“Beweismittel”) και τις ενστάσεις κατά του κύρους των αποδεικτικών μέσων («Beweiseinreden»). Στην ΑιτΕκθ Ν. 4335/2015 δεν

καταγράφονται ενδείξεις ότι ο νομοθέτης απέβλεψε πλέον σε απόκλιση από το προϊσχύσαν δίκαιο, οπότε μάλλον συνεπέστερη προς τη νομοθετική βούληση θα πρέπει να θεωρηθεί η εκδοχή πως η επιταγή για προφορική προβολή των ισχυρισμών εξακολουθεί να καταλαμβάνει μόνον τους αυτοτελείς πραγματικούς ισχυρισμούς, όπως και υπό το προϊσχύσαν δίκαιο. Η εκδοχή αυτή άλλωστε κατ' αποτέλεσμα συμβαδίζει με την ερμηνευτική προσέγγιση που κρατούσα για την οριοθέτηση των «μέσων επίθεσης και άμυνας» στο άρθρο 269 § 1 ΚΠολΔ και υπό το προϊσχύσαν δίκαιο. Ως εκ τούτου **δεν απαιτείται η προφορική προβολή της απλής και αιτιολογημένης άρνησης, των ενστάσεων που αφορούν αποδεικτικά μέσα, της ιστορικής βάσης της αγωγής.** Αντίθετα, **καταλαμβάνονται** από την επιταγή προφορικής προβολής **οι ενστάσεις** και κατ' εξαίρεση **οι αντενστάσεις** εφόσον αυτές προβληθούν στο ακροατήριο ή αν κατατείνουν στην αντίκρουση ένστασης που προβάλλεται καθ' υποφορά με το εισαγωγικό δικόγραφο.

Σύμφωνα με τη ρητή επιταγή του άρθρου 591 § 1 στ. σ' ΚΠολΔ σε κάθε περίπτωση η αναφορά στα μέσα επίθεσης και άμυνας πρέπει να είναι συνοπτική. Η προφορική προβολή του μέσου επίθεσης και άμυνας δεν κατατείνει δηλαδή στην ανάπτυξη της ιστορικής και νομικής του βάσης (η οποία άλλωστε αναπτύσσεται και δια των προτάσεων) αλλά μόνον στην καταγραφή του ως γενόμενο κατά τη συζήτηση..

Η τήρηση του τύπου προβολής των ισχυρισμών κατά το άρθρο 591 § 1 στ. δ' ΚΠολΔ τάσσεται επί ποινή απαραδέκτου, όπως και υπό το προϊσχύσαν δίκαιο. Επομένως ισχυρισμοί οι οποίοι προβλήθηκαν δια των προτάσεων χωρίς να αναπτυχθούν έστω και συνοπτικά στο ακροατήριο, αποκρούονται ως απαράδεκτοι και αν παρά ταύτα ληφθούν υπόψη από το δικαστήριο στοιχειοθετούνται οι αναιρετικοί λόγοι των άρθρων 559 αρ. 8 και 14.

Παράλληλα κατά τη συνδυασμένη εφαρμογή των άρθρων 115 § 3, 591 § 1 στ. γ' και δ' ΚΠολΔ πρέπει να αποκλεισθεί η δυνατότητα προβολής ισχυρισμών μόνον προφορικά στο ακροατήριο, χωρίς ανάπτυξη τους δια των προτάσεων.

Επομένως ισχυρισμοί που προβλήθηκαν προφορικά χωρίς να περιλαμβάνονται στις έγγραφες προτάσεις τυγχάνουν απαράδεκτοι και δεν μπορούν να ληφθούν πλέον υπόψη. Το δικαστήριο πάντως δύναται στο πλαίσιο της καθοδηγητικής εξουσίας του κατά το άρθρο 236 ΚΠολΔ να υποδεικνύει την παράλειψη στο διάδικο την παράλειψη της προφορικής προβολής του ισχυρισμού.

Γενικότερα σύμφωνα με το άρθρο 591 § 2 ΚΠολΔ η συζήτηση στο πλαίσιο των ειδικών διαδικασιών παραμένει προφορική ενώπιον του πρωτοβαθμίου δικαστηρίου . Εξ αντιδιαστολής αποκλείεται η παράσταση με δήλωση ενώπιον του πρωτοβαθμίου δικαστηρίου (arg. e 242 § 2 ΚΠολΔ), Αντίθετα, στην κατ' έφεση δίκη πρέπει να θεωρηθεί κατ' αρχήν επιτρεπτή η παράσταση με δήλωση και υπό το ισχύον δίκαιο, εκτός αν η έφεση στρέφεται κατά απόφασης που εκδόθηκε ερήμην.

Υπό το άρθρο **591 § 1 στ. ε'** καθιερώνεται γενικευμένη υποχρέωση προαπόδειξης, η οποία καταλαμβάνει τόσο την απόδειξη όσο και την ανταπόδειξη. Στο πλαίσιο της επιταγής αυτής οι διάδικοι υποχρεούνται να προσκομίζουν τα αποδεικτικά τους μέσα προαποδεικτικώς και δη μέχρι το πέρας της συζήτησης στο ακροατήριο. Η πρόβλεψη αυτή τάσσεται επί ποινή απαραδέκτου των αποδεικτικών μέσων που προσκομίσθηκαν μεταγενέστερα, τα οποία θα λογίζονται εκπρόθεσμα. **Μετά τη συζήτηση στο ακροατήριο συγχωρείται η προσκομιδή αποδεικτικών μέσων αποκλειστικά για την αντίκρουση ισχυρισμών που προτάθηκαν το πρώτον στο ακροατήριο.** Υπό την παραπάνω διατύπωση θα πρέπει επίσης να αποκλεισθεί η δυνατότητα προσκομιδής αποδεικτικών μέσων προς αντίκρουση αποδεικτικών μέσων που προσκομίσθηκαν με τις προτάσεις στο βαθμό τουλάχιστον που αυτά δεν αφορούν ισχυρισμό προταθέντα το πρώτον με τις προτάσεις αυτές.

Ενόψει της προφανούς σημασίας του ζητήματος εξάλλου διερευνητέο είναι το ακριβές νοηματικό περιεχόμενο του «ισχυρισμού» σύμφωνα με το άρθρο 591 § 1 στ. στ'. Συνεπέστερο εν προκειμένω είναι να γίνει δεκτό ότι ως ισχυρισμοί νοούνται οι αυτοτελείς πραγματικοί ισχυρισμοί των διαδίκων κατ' αναλογία προς το ερμηνευτικό περιεχόμενο που προσδίδεται στον αντίστοιχο όρο υπό το άρθρο 527 ΚΠολΔ. Δεν επαρκεί επομένως η προβολή απλής ή αιτιολογημένης άρνησης ή η επίκληση πραγματικών ή νομικών επιχειρημάτων για να ενεργοποιήσει τη δυνατότητα προσκομιδής νέων αποδεικτικών μέσων με την αντίκρουση.

Αυτοψία και πραγματογνωμοσύνη διατάσσονται με προφορική δήλωση καταχωρούμενη στα πρακτικά ως αντίστοιχα προβλεπόμενα και στα άρθρα 650 §§ 2-3 και 671 §§ 2-3 ΚΠολΔ. Κατ' αναλογία προς το προϊσχύσαν δίκαιο θα πρέπει επίσης να γίνει δεκτή η δυνατότητα επανάληψης της συζήτησης ώστε να προσκομισθούν τα αντίστοιχα αποδεικτικά μέσα.

2.3.7 Ερημοδικία

Στις οικογενειακές διαφορές προβλέπεται κοινή δικονομική διάταξη (595 ΚΠολΔ) σύμφωνα με την οποία σε περίπτωση ερημοδικίας διαδίκου, η διαδικασία προχωρεί σαν να ήταν παρόντες όλοι οι διάδικοι. Η εμβέλεια της ρύθμισης εμφανίζεται διευρυμένη έναντι του προϊσχύσαντος δικαίου καθώς το άρθρο 595 πΚΠολΔ καταλάμβανε μόνον τις γαμικές διαφορές. Αντίστοιχη ρύθμιση απαντάται και για τις εργατικές διαφορές (621 § 1 β'). Στις υπόλοιπες ειδικές διαδικασίες ελλείπει ειδικής ρύθμισης θα εφαρμόζονται τα τεκμήρια ομολογίας των άρθρων 271 επ ΚΠολΔ. Ειδικά για την ανακοπή του άρθρου 632 ΚΠολΔ η αρχή αυτή εκφράζεται και ρητά στο άρθρο 632 § 7 ΚΠολΔ. Οι ρυθμίσεις των άρθρων 649 § 2 και 681 λογίζονται καταργηθείσες.

2.3.8 Απόφαση

Σύμφωνα με το άρθρο 591 § 5 ΚΠολΔ η οριστική απόφαση εκδίδεται με βάση τα αποδεικτικά μέσα που οι διάδικοι έχουν προσκομίσει και τις αποδείξεις που έχουν διεξαχθεί στο ακροατήριο. Η ρύθμιση είναι πλεοναστική και νομοτεχνικά ανεπιτυχής.

Στο νέο κώδικα δεν επαναλαμβάνονται εξάλλου μια σειρά από ρυθμίσεις των ειδικών διαδικασιών που επέβαλλαν τον προσδιορισμό της συζήτησης σε προκαθορισμένο χρονικό διάστημα ή επέτασσαν την έκδοση απόφασης εντός ορισμένου χρονικού διαστήματος (643 § 1, 648 εδ. β' – γ', 672 Α, 674 § 1 πΚΠολΔ), οι οποίες εκ του αποτελέσματος θα πρέπει να λογισθούν καταργηθείσες. Προβληματισμό δικαιολογεί μόνον η κατάργηση της πρόβλεψης για τον ορισμό σύντομης δικασίμου επί εργατικών υποθέσεων που αφορούσαν την κήρυξη νομιμότητας απεργίας ενώπιον του Εφετείου (674 § 1 πΚΠολΔ), η οποία υπηρετούσε πράγματι σαφείς πρακτικές αναγκαιότητες και κατά κανόνα τηρούταν στη δικαστηριακή πρακτική.

Οι αποφάσεις που εκδίδονται στο πλαίσιο των ειδικών διαδικασιών αναπτύσσουν τις ίδιες έννομες συνέπειες με εκείνες που εκδίδονται κατά την τακτική διαδικασία. Οι **αποκλίσεις των υποκειμενικών ορίων του δεδικασμένου** (κατά κυριολεξία διαπλαστικής ενέργειας) **που αναγνωριζόταν υπό το προϊσχύσαν δικαίο στις αποφάσεις που εκδίδονται επί ορισμένων υποθέσεων των γαμικών διαφορών και των διαφορών από σχέσεις γονέων και τέκνων (613, 618 πΚΠολΔ) διατηρούνται** και υπό το ισχύον δικαίο (606 ΚΠολΔ). Αντίθετα, έχει απαλειφθεί στις μισθωτικές διαφορές το έδ β' του άρθρου 651 πΚΠολΔ το οποίο προέβλεπε ότι οι αποφάσεις που αφορούσαν την παράδοση ή απόδοση του μισθίου δεν παρήγαγαν δεδικασμένο για τα παρεμπιπτόντως κριθέντα ζητήματα, ρύθμιση που αξιολογήθηκε ως ξεπερασμένη. Από την ΑιτΕκθ Ν. 4335/2015 είναι σαφής η βούληση του

οικονομικού νομοθέτη να καλύπτονται εφεξής από το δεδουλευμένο και τα προδικαστικά ζητήματα. Ενδεχομένως προτιμότερο εξ απόψεως νομοτεχνικής οικονομίας να μπορούσε να θεωρηθεί η κατάργηση της ρύθμισης του άρθρου 651 πΚΠολΔ, αντί να διατηρηθεί μόνον το εδ. α' αυτής, επαναλαμβάνοντας μάλλον πλεοναστικά ότι οι τελεσίδικες αποφάσεις που εκδίδονται επί των διαφορών του άρθρου 17 αρ. 3 ΚΠολΔ παράγουν δεδουλευμένο.

Ως προς την εκτελεστότητα, διατηρείται επίσης η ρύθμιση του άρθρου 659 πΚΠολΔ (=616 ΚΠολΔ) που προέβλεπε διευρυμένα υποκειμενικά όρια της εκτελεστότητας των αποφάσεων που αφορούσαν την απόδοση της χρήση του μισθίου.

2.3.9 Ένδικα μέσα.

Σύμφωνα με το άρθρο 591 § 7 ΚΠολΔ κατά την εκδίκαση των τακτικών ενδίκων μέσων (ανακοπή ερημοδικίας και έφεση) και της αναψηλάφησης εφαρμόζονται οι διατάξεις που ισχύουν για την εκδίκαση της υπόθεσης επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση που προσβάλλεται με το ένδικο μέσο. Αντίθετα, **η αναίρεση εκδικάζεται σύμφωνα με τις γενικές διατάξεις εκτός αν προβλέπεται διαφορετικά στις διατάξεις των άρθρων 591 έως 645 ΚΠολΔ.**

Με την ανωτέρω ρύθμιση **καταργούνται έμμεσα τα άρθρα 652 § 1, 675 Α πΚΠολΔ.** Η παραπομπή στις διατάξεις του γενικού μέρους ως προς την εκδίκαση της αναίρεσης είναι πλήρης καθώς τα άρθρα 591 – 645 δεν περιλαμβάνουν αντίθετες προβλέψεις. Mutatis mutandis και ως προς τα λοιπά ένδικα μέσα, η απουσία ειδικότερων διατάξεων για τις προθεσμίες άσκησης ενδίκων μέσων (εξαίρεση: 598), το επιτρεπτό (εξαίρεση 622 Β § 4 ΚΠολΔ) ή το διαδικαστικό πλαίσιο της συζήτησης τους (εξαίρεση: 632 § 2 εδ. β' ΚΠολΔ) απολήγει εκ του αποτελέσματος στη γενίκευση της εφαρμογής των ρυθμίσεων της τακτικής διαδικασίας.

2.3.10 Εφαρμογή των διατάξεων περί μικροδιαφορών.

Η προβληματική της οριοθέτησης της σχέσης των ειδικών διατάξεων περί μικροδιαφορών έναντι της τακτικής διαδικασίας ως και έναντι των ειδικών διαδικασιών είχε ήδη ανακύψει υπό το προϊσχύσαν δίκαιο. Σύμφωνα με τη μάλλον κρατούσα γνώμη τα άρθρα 466-472 πΚΠολΔ έγινε δεκτό ότι δεν αναγόταν σε αυτοτελή ειδική διαδικασία, αλλά απλώς ειδικές διατάξεις που εισήγαν απλώς διαδικαστικές αποκλίσεις έναντι της τακτικής διαδικασίας.

Στο ισχύον δίκαιο δεν επαναλαμβάνονται οι ρυθμίσεις των άρθρων 642, 666 § 3 και 681 εδ. γ' πΚΠολΔ κατ' εφαρμογή των οποίων αποκλειόταν ρητά η εφαρμογή των ρυθμίσεων περί μικροδιαφορών στις διαδικασίες των πιστωτικών τίτλων, εργατικών διαφορών, αυτοκινητιστικών διαφορών, διαφορών από αμοιβές. Κατ' ακολουθίαν εκλείπει και το όποιο νομικό έρεισμα για την υποστηριζόμενη υπό το προΐσχύσαν δίκαιο ερμηνευτική εκδοχή που απέκλειε από το πεδίο εφαρμογής των μικροδιαφορών τις χρηματικά αποτιμητές αξιώσεις οι οποίες καταλαμβάνονταν από το πεδίο εφαρμογής ειδικών διαδικασιών.

Ως εκ τούτου συνεπέστερη προς την εν γένει διάρθρωση του ΚΠολΔ εμφανίζεται η ερμηνευτική εκδοχή ότι οι διατάξεις περί μικροδιαφορών εφαρμόζονται και προκειμένου για απαιτήσεις υπαγόμενες σε ειδικές διαδικασίες, παράλληλα με τις κατ' ιδίαν διαδικαστικές αποκλίσεις της ειδικής διαδικασίας στην οποία υπάγεται η απαίτηση και στο βαθμό που δεν είναι ασυμβίβαστες προς την ειδική διαδικασία. Υπέρ της εκδοχής αυτής άλλωστε συνηγορεί και η παραπομπή του άρθρου 591 § 1 ΚΠολΔ στα άρθρα 1 – 590 ΚΠολΔ, η οποία δεν διακρίνει ως προς τις μικροδιαφορές.

Δεδομένου ότι στις μικροδιαφορές η κατάθεση προτάσεων παραμένει προαιρετική (115 § 3), η ίδια ρύθμιση θα ισχύει και για τις ειδικές διαδικασίες ενώπιον του Ειρηνοδικείου στο μέτρο που η υπόθεση θα καταλαμβάνεται από το ποσοτικό όριο των μικροδιαφορών.

2.3.11 Αυτοτέλεια ή μη των περισσότερων ομάδων διαφορών που κατηγοριοποιούνται στα άρθρα 592 και 614 και επιτρεπτό σώρευσης.

Η αρχιτεκτονική των ρυθμίσεων του νέου ΚΠολΔ εγείρει το ερώτημα κατά πόσον οι επιμέρους κατηγορίες διαφορών που στεγάζονται στα άρθρα 592 και 614 ΚΠολΔ θα συνεχίσουν να αποτελούν αυτοτελείς ειδικές διαδικασίες, όπως και υπό το προΐσχύσαν δίκαιο. Η πρακτική σημασία του ερωτήματος εντοπίζεται στο επιτρεπτό σώρευσης και ανταγωνικής άσκησης των εν λόγω αξιώσεων. Στις οικογενειακές διαφορές το άρθρο 610 ΚΠολΔ δικαιώνει σαφώς την καταφατική εκδοχή, καθώς η αναφορά του στο επιτρεπτό σώρευσης μεταξύ των περισσότερων ομάδων διαφορών του άρθρου 592 §§ 1, 2 και 3 θα έπρεπε να αποκρουσθεί ως απλός πλεονασμός υπό την αντίθετη εκδοχή. Για τις περιουσιακές διαφορές αποσαφηνίζεται στην Έκθεση της Επιτροπής Κράνη ομοίως ότι διατηρούν την αυτοτέλεια τους¹. Εντούτοις

¹ ΕΠολΔ 2015/3.388: «Η Επιτροπή έκρινε ότι οι διαφορές αυτές, παρόλο τον κοινό περιουσιακό χαρακτήρα τους, πρέπει, ωστόσο, να διατηρήσουν τυπικά την αυτοτέλειά τους,

απαντώνται και ρυθμίσεις που θα μπορούσαν να δικαιολογήσουν αντίθετη ερμηνευτική προσέγγιση (π.χ. το άρθρο 632 § 2 εδ. τελ.).

2.3.12 Παραπομπή δικογράφου που εισήχθει κατ' εσφαλμένη διαδικασία στην προσήκουσα.

Δεδομένης της εκ βάθρων αναδιάρθρωσης του διαδικαστικού πλαισίου της πρωτοβάθμιας δίκης στο πλαίσιο της τακτικής διαδικασίας το οποίο αποκλίνει πλέον καίρια από εκείνο των ειδικών διαδικασιών ανακύπτει κατά τρόπο πλέον επιτακτικό το ζήτημα της τύχης των δικογράφων που προσδιορίστηκαν κατ' εσφαλμένη διαδικασία .

Στο ερώτημα αυτό απαντά μερικώς μόνον το άρθρο 591 § 6 ΚΠολΔ, το οποίο επαναλαμβάνει τη ρύθμιση του άρθρου 591 § 2 πΚΠολΔ, προβλέποντας την παραπομπή της υπόθεσης στην προσήκουσα διαδικασία. Όπως και υπό το ισχύον δίκαιο η απόφαση είναι μη οριστική , εκτός αν το δικόγραφο εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής άλλης ειδικής διαδικασίας οπότε είναι δυνατή χάριν οικονομίας της δίκης η έκδοση απόφασης από το ίδιο δικαστήριο το οποίο θα εφαρμόσει απευθείας την προσήκουσα διαδικασία .

Σχετικά ευχερής παρίσταται η εφαρμογή του άρθρου 591 § 6 ΚΠολΔ και στην αντίστροφη περίπτωση της εσφαλμένης εισαγωγής της υπόθεσης κατά την τακτική διαδικασία ενώ υπαγόταν σε κάποια από τις ειδικές διαδικασίες: το δικαστήριο θα εκδώσει μη οριστική απόφαση κατά τα άρθρα 237 § 6 και 46 ΚΠολΔ αναβάλλοντας την έκδοση απόφασης και παραπέμποντας την υπόθεση προς συζήτηση κατά την προσήκουσα διαδικασία, όπου και θα εισαχθεί στη συνέχεια με κλήση. Στη νέα συζήτηση οι προτάσεις θα κατατεθούν επί της έδρας σύμφωνα με το άρθρο 591 ΚΠολΔ και θα εφαρμοσθούν οι αντίστοιχες διαδικαστικές ρυθμίσεις.

Ιδιαίτερα δυσχερής παρίσταται εντούτοις η αντίστροφη περίπτωση της εσφαλμένης εισαγωγής της υπόθεσης σύμφωνα με ειδική διαδικασία ενώ υπαγόταν στο πεδίο εφαρμογής της τακτικής. Το πρόβλημα στην προκείμενη περίπτωση προκαλείται λόγω της πρακτικής αδυναμίας να εφαρμοστούν οι προβλέψεις των άρθρων 215 § 2 και 237 §§ 1-2 ΚΠολΔ αλλά και να τηρηθούν οι εκεί προθεσμίες οι οποίες ανατρέχουν στο χρόνο κατάθεσης της αγωγής. Μάλλον ορθότερη θα πρέπει να θεωρηθεί η επαναφορά της υπόθεσης με κλήση εισαγόμενη κατά τις διατάξεις της

ώστε να εμποδίζεται η αντικειμενική σώρευσή τους κατά το άρθρο 218 ή η ανταγωνική άσκησή τους».

τακτικής διαδικασίας και υπολογισμό των προθεσμιών των άρθρων 215 και 237 ΚΠολΔ από την κατάθεση της κλήσης. Απόρριψη της αγωγής λόγω μη τήρησης των προθεσμιών του άρθρου 237 ΚΠολΔ δεν φαίνεται να συμβαδίζει προς το σκοπό του νομοθέτη όπως αυτός αποτυπώνεται στο άρθρο 591 § 6.

Εξίσου σοβαρά πρακτικής φύσης προβλήματα θα ανακύψουν στην περίπτωση που η εισαγωγή της υπόθεσης κατ' εσφαλμένη διαδικασία διαπιστώνεται το πρώτον στο δεύτερο βαθμό. Αν η εισαγωγή της υπόθεσης κατ' εσφαλμένη διαδικασία είχε ως επακόλουθο την εσφαλμένη εκδίκαση της από το Μονομελές Πρωτοδικείο αντί του Πολυμελούς τα ζητήματα που ανακύπτουν είναι σχετικά ευχερές να αντιμετωπισθούν καθώς το δευτεροβάθμιο δικαστήριο θα πρέπει να παραπέμψει την υπόθεση στο αρμόδιο πρωτοβάθμιο δικαστήριο, οπότε η διαπίστωση της εισαγωγής κατ' εσφαλμένη διαδικασία θα μπορεί να αποτυπωθεί στην παραπεμπτική υπόθεση. Ενώπιον του Μονομελούς Εφετείου εντούτοις, η διαπίστωση της εσφαλμένης εκδίκασης της υπόθεσης κατά την ειδική διαδικασία αντί της τακτικής απολήγει σε πρακτικώς αξεπέραστα προβλήματα καθώς θα έχει ως πρακτικό επακόλουθο να αξιολογούνται ως απαράδεκτες όλες οι πράξεις της έγγραφης προδικασίας του πρώτου βαθμού λόγω μη τήρησης των προθεσμιών των άρθρων 215 και 237 ΚΠολΔ. Στην τελευταία περίπτωση, καθώς το άρθρο 535 § 2 ΚΠολΔ δεν προβλέπει τη δυνατότητα του δευτεροβάθμιου δικαστηρίου να παραπέμψει τη διαφορά στο πρωτοβάθμιο δικαστήριο για την αιτία αυτή, ως μόνη πρακτικά εφαρμόσιμη λύση θα πρέπει να θεωρηθεί ότι το δευτεροβάθμιο δικαστήριο μετά την παραδοχή της έφεσης θα διακρατήσει και εκδικάσει εκ νέου την υπόθεση κατ' ουσίαν με βάση τους ισχυρισμούς των διαδίκων που περιλαμβάνονται στις κατ' έφεσιν προτάσεις τους και επί τη βάση των αποδεικτικών μέσων που παραδεκτά προσκομίζονται στο δεύτερο βαθμό.

3 Ειδικότερα επί της ειδικής διαδικασίας των «οικογενειακών διαφορών».

Η πρώτη από τις δύο νέες ομάδες ειδικών διαδικασιών διαρθρώνεται στα άρθρα 592 – 613 ΚΠολΔ και αφορά στην ευρύτερη ενότητα των οικογενειακών διαφορών. Επί τω ειδικότερω κατηγοριοποιούνται εν προκειμένω οι διαφορές που υπαγόταν υπό το προϊσχύσαν δίκαιο στις ειδικές διαδικασίες των γαμικών διαφορών (592 επ πΚΠολΔ), διαφορών από σχέσεις γονέων και τέκνων (614 επ πΚΠολΔ) και οι διαφορές του άρθρου 681 Β πΚΠολΔ.

Η νομοθετική ύλη του εν λόγω κεφαλαίου διαρθρώνεται ως ακολούθως: **α)** προτάσσεται το άρθρο 592 ΚΠολΔ όπου και οριοθετείται το πεδίο εφαρμογής των

διαδικαστικών ρυθμίσεων που αφορούν τις «οικογενειακές διαφορές», β) ακολουθούν κοινές διατάξεις στα άρθρα 593 – 602 που εισάγουν κοινούς δικονομικούς κανόνες και για τις τρεις επιμέρους ομάδες διαφορών γ) τέλος, στα άρθρα 603 – 605, 606-609 και 610-613 εισάγονται ειδικές δικονομικές ρυθμίσεις για έκαστη επιμέρους ομάδα διαφορών (γαμικές διαφορές, διαφορές από σχέσεις γονέων και τέκνων, λοιπές οικογενειακές διαφορές).

Ως προς τις κατ' ιδίαν ρυθμίσεις σκόπιμο είναι να αναφερθούν τα ακόλουθα.

3.1 Πεδίο εφαρμογής

Το πεδίο εφαρμογής περιλαμβάνει τις διαφορές που υπαγόταν υπό το προϊσχύσαν δίκαιο στις γαμικές διαφορές (592 επ πΚΠολΔ), διαφορές από σχέσεις γονέων και τέκνων (614 επ πΚΠολΔ) και τις λοιπές διαφορές του άρθρου 681 Β πΚΠολΔ.

Αξιωματική κριτική έναντι του ΣχΚΠολΔ/2009 αποτελεί η προσθήκη των διαφορών που απορρέουν από το σύμφωνο ελεύθερης συμβίωσης (Ν. 3719/2008) στις διαφορές του άρθρου 592 § 1 ΚΠολΔ, τροποποίηση αναγκαία για την εναρμόνιση του δικονομικού δικαίου προς τις εξελίξεις στο πεδίο του ουσιαστικού-οικογενειακού δικαίου. Επιπλέον κριτική εντοπίζεται στο άρθρο 592 § 3 στ. δ' ΚΠολΔ σύμφωνα με το οποίο εκτός από τις άλλοτε διαφορές του άρθρου 681 Β ΚΠολΔ, περιλαμβάνονται πλέον στο πεδίο εφαρμογής των «λοιπών οικογενειακών διαφορών» και **«κάθε άλλη περιουσιακού δικαίου διαφορά που απορρέει από τη σχέση των συζύγων ή των γονέων και τέκνων»**. Ανάλογη διατύπωση δεν περιλάμβανε το καταργηθέν άρθρο 681 Β ΚΠολΔ, οι διαφορές τις οποίες κάλυπτε το τελευταίο επαναλαμβάνονται στην απαρίθμηση των στ. α' – γ' του άρθρου 592 § 3 ΚΠολΔ. Ως εκ τούτου, παρά το γεγονός ότι στην ΑιτΕκθ Ν. 4335/2015 δεν παρέχονται περαιτέρω ερμηνευτικές ενδείξεις για την βούληση του ιστορικού νομοθέτη, μπορεί να λεχθεί με σχετική ασφάλεια πως ως λοιπές «περιουσιακές διαφορές» που απορρέουν από τη σχέση των συζύγων ή των γονέων και τέκνων θα πρέπει να νοηθούν: α) η **αξίωση συμμετοχής στα αποκτήματα (1400 ΑΚ) που κατά την κρατούσα υπό το προϊσχύσαν δίκαιο ερμηνευτική γνώμη υπαγόταν στην τακτική διαδικασία τόσο στην περίπτωση που ασκούταν μετά τη λύση ή ακύρωση του γάμου , όσο και κατά την διάρκεια της διάστασης των συζύγων ,** β) οι διαφορές των άρθρων **1403-1416 ΑΚ** (κοινοκτημοσύνη, υπεγγυότητα κοινής περιουσίας, λήξη κοινοκτημοσύνης κ.ο.κ) , γ) αγωγή αποζημίωσης του τέκνου από παράβαση των υποχρεώσεων επιμελούς διαχείρισης της περιουσίας του από τους

ασκούντες τη γονική μέριμνα (**1525, 1531, 1532 ΑΚ**) οι οποίες επίσης θα υπαγόταν στην τακτική διαδικασία υπό το προϊσχύσαν δίκαιο.

3.2 Επιμέρους διατάξεις

Σε σύγκριση με το προϊσχύσαν δίκαιο έχουμε τις ακόλουθες διαφορές: α) καταργείται η προδικασία του άρθρου 681 Γ§ 2 εδ. α' ΚΠολΔ (χωρίς ιδιαίτερη εξήγηση και παρά το γεγονός ότι είχε αποδειχθεί μάλλον επιτυχημένη στη δικαστηριακή πρακτική), β) στην ρύθμιση του άρθρου 596 ΚΠολΔ (θάνατος διαδίκου, αντιστοιχούσε στα άρθρα 604, 617 πΚΠολΔ), όπου πλέον φαίνεται να περιορίζεται η δυνατότητα των κληρονόμων να ασκήσουν αγωγή αποκλειστικά σε θέματα ύπαρξης, ανυπαρξίας ή ακύρωσης γάμου. Αντίθετα υπό το προϊσχύσαν δίκαιο προβλεπόταν ρητά ανάλογη δυνατότητα και σε δίκες αναγνώρισης πατρότητας (617 πΚΠολΔ), γ) εισάγεται νέα διάταξη (613) σύμφωνα με την οποία η απόφαση που θα αναθέτει την επιμέλεια του τέκνου σε κάποιον εκ των γονέων θα διατάσσει αυτεπαγγέλτως και την απόδοση ή παράδοση του τέκνου σ' αυτόν. Η απόφαση θα εκτελείται σύμφωνα με το άρθρο 950 ΚΠολΔ

4 Ειδικότερα επί της διαδικασίας των περιουσιακών διαφορών

Στις περιουσιακές διαφορές ταξινομούνται πλέον οι μισθωτικές διαφορές, εργατικές διαφορές, διαφορές από πιστωτικούς τίτλους, αυτοκινητικές διαφορές, διαφορές από αμοιβές, διαφορές επαγγελματιών και οργανισμών κοινωνικής ασφάλισης.

Το πεδίο εφαρμογής της προκείμενης κατηγορίας διαφορών οριοθετείται στο άρθρο 614 ΚΠολΔ, όπου και τίθενται οι αντίστοιχοι νομοθετικοί ορισμοί, και ακολουθούν ειδικές οργανωτικές ρυθμίσεις για τις μισθωτικές διαφορές (615-620), τις εργατικές διαφορές (621-622), τις διαφορές από αμοιβές (622 Α).

Οι πλέον αξιοσημείωτες τροποποιήσεις πλέον όσων έχουν ήδη σχολιασθεί σε προηγούμενες ενότητες είναι οι ακόλουθες.

1) Στο άρθρο 614.3 προβλέπεται πλέον ότι μπορούν να σωρευθούν με τις διατάξεις των εργατικών διαφορών και παρεμπίπτουσες αγωγές και προσεπικλήσεις κατά δικονομικών εγγυητών ή ομοδίκων υπό τον όρο ότι θα εναχθούν από κοινού ή θα προσεπικληθούν. Πρόκειται για σημαντική και επιδοκιμαστέα τροποποίηση. Στη δικαστηριακή πρακτική σοβαρό πρόβλημα είχε ανακύψει: α) επί προσεπικλήσεως δικονομικού εγγυητή (σωρευόμενης με αγωγή αποζημιώσεως) τον οποίο συνέδεε με τον εναγόμενο έννομη σχέση υπαγόμενη στην τακτική διαδικασία , β) όταν ανέκυπτε ανάγκη να εναχθούν από κοινού με τον

εργοδότη και τρίτα πρόσωπα όπως π.χ. επί αγωγής από εργατικό ατύχημα στρεφόμενης εκτός από τον εργοδότη και κατά τρίτων υπαίτιων προσώπων , γ) επί αγωγής αποζημίωσης του μισθωτού κατά του εργοδότη και τρίτου (εκδοτικού οίκου) στηριζόμενη ως προς τον πρώτο στη σύμβαση εργασίας και ως προς το δεύτερο στην παραβίαση διατάξεων της πνευματικής ιδιοκτησίας . Σύμφωνα με την κρατούσα στη νομολογία γνώμη τα ανωτέρω δικόγραφα υπαγόταν στην τακτική διαδικασία . Η ερμηνευτική λύση αυτή δόκιμα επισημάνθηκε πως έρχεται σε αντίθεση προς την οικονομία της δίκης και εγκυμονεί τον κίνδυνο έκδοσης αντιφατικών αποφάσεων .

2) Δεν επαναλαμβάνεται στον ορισμό των εργατικών διαφορών η περίπτωση του άρθρου 663 στ. 6' πιθανώς ως πλεοναστική.

3) Διακρίνονται πλέον ρητά οι διαφορές επαγγελματιών και οργανισμών κοινωνικής ασφάλισης από τις εργατικές διαφορές. **Κατ' αποτέλεσμα και αντίθετα απ' ό,τι ενδεχομένως θα συνέτρεχε υπό το προϊσχύσαν δίκαιο οι ειδικές διατάξεις των άρθρων 621, 622 ΚΠολΔ (=664, 668, 672) θα εφαρμόζονται μόνον στις εργατικές διαφορές.**

4) Στο πεδίο εφαρμογής των διαφορών από δικηγορικές αμοιβές αναφέρονται μόνον οι διαφορές μεταξύ δικηγόρων και εντολέων καθώς και των καθολικών διαδόχων τους. Αντίθετα το άρθρο 86 Ν. 4193/2013 προβλέπει ρητά την εφαρμογή της ειδικής διαδικασίας των άρθρων 677 πΚΠολΔ και στις διαφορές των ειδικών διαδόχων.

Κατά τα λοιπά:

Καταργούνται οργανωτικές ρυθμίσεις που καθιέρωναν διαδικαστικές αποκλίσεις όπως τα άρθρα 672 Α, 665 § 1, 665 § 2, 666 § 3, 679, 680 πΚΠολΔ.

Καταργείται το άρθρο 651 εδ. β' πΚΠολΔ που αφορούσε το δεδουλευμένο των αποφάσεων για την παράδοση ή απόδοση της χρήσης του μισθίου.

Δεν επαναλαμβάνεται η ρύθμιση του άρθρου 638 ΚΠολΔ, οπότε πρέπει να θεωρηθεί καταργημένος ο προαιρετικός χαρακτήρας της διαδικασίας των πιστωτικών τίτλων.

Παρέχεται για πρώτη φορά η δυνατότητα άσκησης ανταγωγής στη διαδικασία των πιστωτικών τίτλων (622 Β) υπό τον όρο της συνάφειας προς την κύρια αγωγή.

5 Διαταγή Πληρωμής και διαταγή απόδοσης της χρήσης μισθίου

Ουσιώδεις μεταβολές επέρχονται επίσης τόσο στη διαταγή πληρωμής και ιδιαίτερα στη δίκη επί της ανακοπής κατά διαταγής πληρωμής.

Οι κυριότερες τροποποιήσεις που επιφέρει η νέα ρύθμιση είναι οι ακόλουθες.

1) Προβλέπεται πλέον ρητά ότι διαταγή πληρωμής μπορεί να εκδοθεί μόνον για επί υποθέσεως υπαγόμενης στην δικαιοδοσία των πολιτικών δικαστηρίων .

2) Καθιερώνεται η δυνατότητα έκδοσης διαταγής πληρωμής κατά κατοίκου εξωτερικού ή ακόμη και κατά προσώπου αγνώστου διαμονής υπό τον όρο όμως ότι έχει ορισθεί αντίκλητος κατά το άρθρο 142 ΚΠολΔ .

3) Διατηρείται η τροποποίηση του Ν. 4055/2012 σύμφωνα με την οποία μπορούσε να χρησιμοποιηθεί ως τίτλος έκδοσης διαταγής πληρωμής και απόφαση ασφαλιστικών μέτρων για τη συναινετική εγγραφή προσημείωσης υποθήκης. Η αξιοποίηση της νέας δυνατότητας από τους δανειστές στην περίοδο της ισχύος της ρύθμισης του Ν 4055/2012 υπήρξε ιδιαίτερα περιορισμένη. Τούτο πρέπει να θεωρηθεί μάλλον αναμενόμενο δοθέντος ότι κατά κανόνα στη συναλλακτική πρακτική η συναινετική προσημείωση υποθήκης παρέχεται ενόψει της χορήγησης πίστωσης από χρηματοπιστωτικό ίδρυμα, οπότε κατά κανόνα οι συμβατικές σχέσεις δανειστή οφειλέτη περιλαμβάνουν αποδεικτικές ρήτρες που επιτρέπουν στο δανειστή την ευχερή απόδειξη της απαίτησης του. Από την ΑιτΕκθ Ν. 4335/2015 συνάγεται ότι ο νομοθέτης δεν αποβλέπει κατά κυριολεξία στην απόφαση συναινετικής προσημείωσης υποθήκης για την απόδειξη της απαίτησης αλλά στην εξωδικαστική ομολογία του οφειλέτη για το ύψος της απαίτησης η οποία βεβαιώνεται στη δικαστική απόφαση ως γεννόμενο κατά τη συζήτηση.

4) Προβλέπεται η υποχρεωτική αναγραφή στην Διαταγή Πληρωμής του ΑΦΜ του δανειστή- αιτούντος και όπου αυτό είναι δυνατό του οφειλέτη – καθ' ου .

5) Καθιερώνεται η αυτοδίκαιη αναστολή της εκτελεστότητας της διαταγής πληρωμής κατά τη διάρκεια της προθεσμίας για την άσκηση της ανακοπής του άρθρου 632 ΚΠολΔ όταν η διαταγή πληρωμής έχει εκδοθεί κατά προσώπου με άγνωστη διαμονή ή με διαμονή ή έδρα στο εξωτερικό . Κατά το χρονικό διάστημα που καλύπτει το ανασταλτικό αποτέλεσμα της προθεσμίας για την άσκηση της ανακοπής επιτρέπεται εντούτοις ρητά η λήψη ασφαλιστικών μέτρων σύμφωνα με το άρθρο 724 § 1 ΚΠολΔ.

6. Ειδικά η δίκη της ανακοπής του άρθρου 632

Αναδιαρθρώνεται ριζικά το διαδικαστικό πλαίσιο της δίκης της ανακοπής κατά διαταγής πληρωμής. Ειδικότερα, οι σημαντικότερες τροποποιήσεις που επέρχονται στο νομικό πλαίσιο για την εκδίκαση της ανακοπής του άρθρου 632 ΚΠολΔ είναι οι ακόλουθες:

a. Επανερχεται η **καθ' ύλην αρμοδιότητα** του Πολυμελούς Πρωτοδικείου, στην οποία θα υπάγονται οι απαιτήσεις οι οποίες κανονικά θα ενέπιπταν στην ύλη της τακτικής διαδικασίας και οι οποίες καταλαμβάνονται από τα όρια της υλικής αρμοδιότητας του Πολυμελούς Πρωτοδικείου (14 § 2 και 18 ΚΠολΔ) .

b. **Παρατείνεται η προθεσμία** για την άσκηση της ανακοπής σε 30 ημέρες όταν ο καθ' ου είναι **κάτοικος εξωτερικού ή αγνώστου διαμονής**.

c. Η **αναστολή** χορηγείται μετά από αυτοτελή αίτηση (η οποία πλέον δεν συνεκδικάζεται υποχρεωτικά με την κύρια ανακοπή) και μόνον μέχρι την έκδοση οριστικής απόφασης. Ακόμη και αν γίνει δεκτή δηλαδή η ανακοπή σε πρώτο βαθμό, ο καθ' ου – ανακόπτων θα πρέπει να προσφύγει εκ νέου στο δικαστήριο όπου θα εκκρεμεί ενδεχομένως το ένδικο μέσο του, ώστε να ζητήσει την περαιτέρω αναστολή της εκτέλεσης μέχρι την έκδοση τελεσίδικης απόφασης. Τη δυνατότητα απευθείας προσφυγής θα την έχει ο καθ' ου η εκτέλεση ακόμη και αν δεν είχε προσφύγει κατά τη διάρκεια της πρωτοβάθμιας δίκης.

d. **Προβλέπεται** ότι η δυνατότητα του δανειστή να προχωρήσει στην εγγραφή προσημειώσεως υποθήκης ή στην επιβολή συντηρητικής κατασχέσεως (**724**) δεν επηρεάζεται από τυχόν αναστολή της εκτελεστότητας της διαταγής πληρωμής.

e. Εισάγεται ειδικός κανόνας σε περίπτωση **ερημοδικίας του ανακόπτοντος** σύμφωνα με τον οποίο σε περίπτωση ερημοδικίας του απορρίπτεται η ανακοπή (632 § 7) .

f. **Ρυθμίζεται καταφατικά το επιτρεπτό της σώρευσης ανακοπών 632 και 933 ΚΠολΔ, υπό τον όρο της συνδρομής των προϋποθέσεων του άρθρου 218 ΚΠολΔ.** Αμφίβολο το τι θα συμβεί σε περίπτωση σώρευσης των δύο δικογράφων, δοθέντος ότι κατά το άρθρο 937 ΚΠολΔ αποκλείεται η άσκηση έκτακτων ενδίκων μέσων κατά της τελεσίδικης απόφασης στη δίκη της ανακοπής του άρθρου 937 ΚΠολΔ.

g. **Καθιερώνεται ειδικός κανόνας για την έναρξη της διαδρομής της προθεσμίας του άρθρου 632 ΚΠολΔ ως προς τους κατοίκους αλλοδαπής.** Ειδικότερα θα θεωρείται πως η επίδοση έλαβε χώρα είτε κατά το χρόνο που

προβλέπει το δίκαιο του κράτους παραλαβής, είτε κατά τον χρόνο που πράγματι περιήλθε το δικόγραφο στον παραλήπτη. Η ρύθμιση αποβλέπει προφανώς στη διασφάλιση της πραγματικής περιέλευσης της διαταγής πληρωμής στον οφειλέτη ώστε να είναι δυνατή η αντίστοιχη άσκηση της ανακοπής στη διάρκεια των προθεσμιών του άρθρου 632 § 1 και 633 § 2 ΚΠολΔ. Το πεδίο εφαρμογής του άρθρου 636 ΚΠολΔ καταλαμβάνει αποκλειστικά την έναρξη των ανωτέρω προθεσμιών. Ως εκ τούτου στις λοιπές περιπτώσεις στις οποίες ο χρόνος επίδοσης της διαταγής πληρωμής παρίσταται κρίσιμος, όπως π.χ. στην περίπτωση του άρθρου 630 Α ΚΠολΔ το έγκαιρο της επίδοσης θα ρυθμίζεται με βάση το άρθρο 136 ΚΠολΔ. Προβλήματα αναμένεται να ανακύψουν πάντως σε πρακτικό επίπεδο από την ανωτέρω ρύθμιση δοθέντος ότι η επιστροφή των αποδεικτικών ολοκλήρωσης της επίδοσης στην αλλοδαπή περιέρχονται στα χέρια του δανειστή συνήθως με καθυστέρηση αρκετών εβδομάδων ή και μηνών οπότε θα διατηρείται επί μακρόν η αβεβαιότητα για το χρόνο έναρξης της διαδρομής της προθεσμίας της ανακοπής του άρθρου 632 ΚΠολΔ.

h. Προβλέπεται ότι σε περίπτωση ακύρωσης της διαταγής πληρωμής η παραγραφή ή η αποσβεστική προθεσμία στην οποία υπόκειται η απαίτηση για την οποία εκδόθηκε η διαταγή πληρωμής θεωρείται ότι έχει ανασταλεί από την επίδοση της διαταγής πληρωμής ώσπου να εκδοθεί τελεσίδικη απόφαση για την ανακοπή.

7 Διαταγή απόδοσης της χρήσης μισθίου

Η διαταγή απόδοσης της χρήσης μισθίου ρυθμίζεται ειδικότερα στα άρθρα 637-645 ΚΠολΔ, τα οποία αντιστοιχούν στις διατάξεις των άρθρων 662 Α – 662 Θ πΚΠολΔ.

Ως προς τη διαταγή απόδοσης της χρήσης μισθίου, η Νομοπαρασκευαστική Επιτροπή διατήρησε τις ρυθμίσεις του ν. 4055/2012, οι οποίες φαίνεται ότι διατηρούν μια δικαιότερη ισορροπία ανάμεσα στα συμφέροντα των μισθωτών και των εκμισθωτών επιφέροντας μικρές μόνο νομοτεχνικές βελτιώσεις. Εντύπωση προκαλεί ότι οι περισσότερες από τις καινοτομίες που εισάγονται στην ανακοπή του άρθρου 632 ΚΠολΔ δεν απαντώνται στην ανακοπή του άρθρου 642 ΚΠολΔ κατά της διαταγής απόδοσης μισθίου, παρά την ταυτότητα του λόγου. Εγείρεται εύλογα ήδη το ερώτημα ενόψει των σοβαρών διαδικαστικών αποκλίσεων για το επιτρεπτό της σώρευσης των δύο δικογράφων, όταν π.χ. εκδίδεται κοινή διαταγή για οφειλόμενα μισθώματα και για απόδοση του μισθίου σύμφωνα με το άρθρο 645.

Βιβλιογραφία για το Ν. 4335/2015

Βιβλία: Καλαβρός, ΠολΔ, 4η, 2016· Απαλαγάκη, Συστηματική παρουσίαση των βασικών τροποποιήσεων του ΚΠολΔ από το Ν. 4335/2015, 2016· Μαργαρίτης, ΚΠολΔ Συμπλήρωμα, 2016

Επιστημονικές δημοσιεύσεις: Απαλαγάκη Χ. Οι πρόσφατες ρυθμίσεις του ν. 4335/2015 ως προς την ικανοποίηση των εργατικών απαιτήσεων στην (ατομική) αναγκαστική εκτέλεση (άρθρα 975 και 977 ΚΠολΔ), με ρητή αναφορά στο σύνολο των νομοθετικών ρυθμίσεων και νομολογιακών εξελίξεων, σε τ. Εργατικές διαφορές και νέες διατάξεις του ΚΠολΔ (ν. 4335/2015), ΕΝΟΒΕ 2016· *Αρβανιτάκης*, Οι προτεινόμενες τροποποιήσεις στη διαδικασία της εκουσίας δικαιοδοσίας, ΕΠολΔ 2014.245· Βαθρακοκοίλης Αντ. Η διάταξη του άρθρου 47 ΚΠολΔ μετά την τροποποίηση της με το Ν. 4335/2015, ΕλλΔνη 2016.103· *Βόκας*, Εισήγηση για την εφαρμογή του Ν. 4335/15 στην τακτική διαδικασία (εισήγηση στην ημερίδα της ΕΣΔι της 1.12.2015), Αρμ 2016.15= ΕλλΔνη 2016.59· Γεωργίου Κυρ. Η ικανότητα προς δικολογείν και το πρόβλημα της ικανότητας προς το δικολογείν στη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων, ΕλλΔνη 2016.130· Γιαννόπουλος, Οι ειδικές διαδικασίες του ΚΠολΔ μετά το Ν. 4335/2015, ΕΠολΔ 2015.453· Γιαννόπουλος, Οι τροποποιήσεις του Σχεδίου Νόμου για τον Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας που αφορούν στην απόδειξη, ΕΠολΔ 2014.195· Γιαννόπουλος Π./Τριανταφυλλίδης Χρ., Οι τροποποιήσεις του Ν. 4335/2015 στον Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας στο πεδίο του δικαίου της αποδείξεως, ΕλλΔνη 2016/3^ο τεύχος· Καγιούλης Αγγ. Οι τροποποιήσεις του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας στη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων σύμφωνα με το Ν. 4335/2015, ΕλλΔνη 2016.138· Καλαβρός, Εισαγωγή – Η φυσιognωμία των νέων ρυθμίσεων, ΕΠολΔ 2014.172 επ· Καλαβρός, Εισαγωγικό Σημείωμα σε Κώδικας Πολιτικής Δικονομίας, 2015, σ. V-XIII· Τσαντίνης, Ο νέος Κώδικας Πολιτικής Δικονομίας. Γενικό Μέρος, ΕΠολΔ 2014.178 επ· *Κατηφόρης*, Ικανοποίηση δανειστών και κατάσχεση στα χέρια τρίτου, ΕΠολΔ 2014.274· *Κιουππίδου-Στρατουδάκη*, Ζητήματα από το δίκαιο της αναγκαστικής εκτέλεσης μετά τις τροποποιήσεις του Ν. 4335/2015, εισήγηση στην Εθνική Σχολή Δικαστών (1.12.2015), Αρμ 2016.1· *Κιουππίδου-Στρατουδάκη*, Οι προτεινόμενες ρυθμίσεις του ΣχΝΚΠολΔ 2014 ως προς το δίκαιο της αναγκαστικής εκτέλεσης, ΕΠολΔ 2014.264· *Κολοτούρος*, Η υπαγωγή της κατ' άρθρο 933 ΚΠολΔ ανακοπής στο σύστημα της προσωρινής δικαστικής προστασίας, ΕΠολΔ 2014.251 επ· Κομπολίτης Γρ. Τροποποιηθείσες διατάξεις που αφορούν ειδικά την ενώπιον του Ειρηνοδικείου διαδικασία, ΕλλΔνη 2016.123· *Κοντογεωργακόπουλος*, Το σχέδιο νέου Κώδικα πολιτικής δικονομίας σε τ. Συμβολή για την αποτελεσματικότητα της δικαιοσύνης, 2015, σ. 295 επ· *Κράνης*, Ασφαλιστικά Μέτρα κατά το Σχέδιο ΚΠολΔ, ΕΠολΔ 2014.240· Μάζης Π. Σχετικά με την εισαγωγή στον ΚΠολΔ με το Ν. 4335/2015 του συστήματος πολλαπλών κατασχέσεων, ΕλλΔνη 2016.144· *Μάζης Π.*, Παρέμβαση αναφορικά με τις διατάξεις του Σχεδίου για την αναγκαστική εκτέλεση, ΕΠολΔ 2014.278· *Μάζης*, Παρατηρήσεις στο νέο σχέδιο νόμου (έτους 2014) για την αναθεώρηση του ΚΠολΔ, ιδίως στις διατάξεις του για την

αναγκαστική εκτέλεση, Αρμ 2014.193 επ.· Μακρίδου, Οι προτεινόμενες ρυθμίσεις του ΣχΝΚΠολΔ (2014) ως προς την τακτική διαδικασία – συζήτηση στο ακροατήριο, ΕΠολΔ 2014.187 επ.· Μακρίδου Κ. Η ειδική διαδικασία των εργατικών διαφορών στον πρώτο και δεύτερο βαθμό μετά τις τροποποιήσεις του ν. 4335/2015 σε τ. Εργατικές διαφορές και νέες διατάξεις του ΚΠολΔ (ν. 4335/2015), ΕΝΟΒΕ 2016· *Μεγαρίτης*, Ο νέος Κώδικας Πολιτικής Δικονομίας, ΔΦΝ 2015.1011· *Παπαϊωάννου*, Ο νέος ΚΠολΔ και η εξυγίανση των τραπεζών, ΔΦΝ 2015.931· Μούζουρα Σ., Οι γενικές διατάξεις των ειδικών διαδικασιών. Οι διαφορές από την οικογένεια, τον γάμο και την ελεύθερη συμβίωση- περιουσιακές διαφορές, ΕΛΛΔνη 2016.78· Μπαμπινιώτης, Η ειδική διαδικασία των περιουσιακών διαφορών κατά τον νέο Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, ΕΠολΔ 2014.222· *Νίκας*, Πορίσματα ημερίδας 9.5.2014, ΕΠολΔ 2014.285· Πανταζόπουλος Στ., Οι προτεινόμενες νομοθετικές ρυθμίσεις στα ένδικα μέσα, ΕΠολΔ 2014.211· *Πανταζόπουλος Στ.*, Οι τροποποιήσεις του ΚΠολΔ στα ένδικα μέσα, στις ειδικές διαδικασίες και στο γενικό μέρος της αναγκαστικής εκτέλεσης βάσει του Ν. 4335/2015, ΕΠολΔ 2015. 266 επ.· Παντζόπουλος Αθ. Οι τροποποιήσεις στο συγκεντρωτικό σύστημα του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας με το Ν. 4335/2015, ΕΛΛΔνη 2016.93· Πλεύρη Α. Οι τροποποιήσεις του Ν. 4335/2015 σε ζητήματα του δικαίου της αναγκαστικής εκτέλεσης (προσωρινή εκτελεστικότητα, προδικασίες αναγκαστικής εκτέλεσης και δίκες περί την εκτέλεση), ΕΛΛΔνη 2016.152· Ποδηματά, Διαφορές από την οικογένεια, τον γάμο και την ελεύθερη συμβίωση. Γενικό διαδικαστικό πλαίσιο και ειδικές παρατηρήσεις στις διατάξεις των νέων άρθρων 592-613 ΚΠολΔ (όπως ισχύουν μετά το Ν. 4335/2015), ΧρΙΔ 2015.641· Ποδηματά, Παρατηρήσεις επί των νέων άρθρων 623 έως 646 («Διαταγές») του Σχεδίου ΚΠολΔ 2014, ΕΠολΔ 2014.230· Ρήγας Κ. Οι Διαταγές και η Εκουσία Διαδικασία στον νέο Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (μετά το Ν. 4335/2015), ΕΛΛΔνη 2016.109· *Σεβαστίδης Χρ.*, Οι ειδικές διαδικασίες στο νέο ΚΠολΔ (Ν. 4335/2015), Εισήγηση στην Εθνική Σχολή Δικαστών (1.12.2015), ΕΛΛΔνη 2016.73· Τιμαγένης, Διαφορές από την οικογένεια τον γάμο και την ελεύθερη συμβίωση, ΕΠολΔ 2014.215· *Τριανταφυλλίδης*, Η άσκηση και συζήτηση της αγωγής κατά την τακτική διαδικασία με βάση το νέο ΚΠολΔ, ΕφΑΔ 2015.973. Τσαντίνης, Ο νέος Κώδικας Πολιτικής Δικονομίας. Γενικό Μέρος, ΕΠολΔ 2014.178 επ.